

ישיבת הקיבוץ הדתי - עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

שבועות פרק שביעי - דף מספר 5

בס"ד, י"ב אב תשפ"ד

שתי כתי עדים המכחישות זו את זו – מחלוקת רב הונא ורב חסדא

1. שבועות מז: "איתמר שתי כיתי עדים... במקום שנים".
2. עמדו על יסודות המחלוקת:
  - א) מהו יסוד המחלוקת? מהו יסוד הפסול של עד שקר לעדות? כיצד קובעים שמדובר בעד שקר?
  - ב) ראו את העמדת הגמרא את מקרי המחלוקת.
3. עיינו ב"ק עב: במחלוקת אביי ורבא על עד זומם, ובשבועות מז: תד"ה בהדי סהדי ובב"ק תד"ה אין לך בו (מצורף).
4. להסבר השני בתוס' עד מוכחש נפסל בתורת ספק. מה עולה מהתירוץ הראשון?
5. עיינו בגליון הש"ס מח. ד"ה אמר רבא. נסו לתרץ את קושייתו.
6. ש"ע חו"מ סימן ל"א ס"א ובש"ך ס"ק א' ובביאור הגר"א ס"ק א'.
7. עיינו בבא בתרא מא: "אמר רב י שמעון בן אלעזר... מנה".
8. תוס' ר"ד לבבא בתרא מא:.

תוספות מסכת בבא קמא דף עב עמוד ב. ד"ה אין לך בו

אבל קשה דלרב חסדא דאמר בחזקת הבתים (ב"ב שם:) שתי כיתי עדים המכחישות זו את זו בהדי סהדי שקרי למה לי אם כן אין חידוש מה שנפסלין אדרבה מה שהמזימין כשרים הוי חידוש לרב חסדא והתם בעי למימר דרבא כרב חסדא וי"ל דלמאי דבעי למימר התם דרבא כרב חסדא לא הוי טעמא דרבא משום חידוש אלא משום פסידא דלקוחות ומסקנא דהתם דמוקי לה כרב הונא דאמר זו באה בפני עצמה כו' הוי חידוש מה שנפסלין קמאי והא דמשני רבא בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מח. ושם) אליבא דרב חסדא מתניתין דראש השנה לאו משום דס"ל כוותיה ועי"ל דלרב חסדא נמי הוי חידוש מה שנפסלין ודאי והאי דחשיב להו סהדי שקרי בשתי כיתי עדים אינו אלא מספיקא ואם היו שנים מן השוק מעדיין פלוני לזה מפלוני מנה ואחת משתי כיתי עדים הללו המכחישות זו את זו אומרת לא לזה לא הייתי מוציא ממון מספק ואלו המזימים פסולים לגמרי אפי' להחזיק הממון על פיהן הלכך חידוש הוא ולגבי הכי אין לך בו אלא משעת חידוש ואילך לחושבם כודאי פסולין

5

10

שו"ע חו"מ לא, א'

שתי כתי עדים המכחישות זו את זו, שבא עד אחד מכת זו ועד אחד מכת זו והעידו בעדות אחרת, אין כאן עדות, שהרי בודאי אחד מהם שקר. באה כת זו בפני עצמה והעידה עדות, ובאה כת זו והעידה עדות אחרת בפני עצמה, מקבלין כל אחת מהן בפני עצמה.

ישיבת הקיבוץ הדתי - עין צורים

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

שבועות פרק שביעי - דף מספר 5

בס"ד, י"ב אב תשפ"ד

שם ש"ך ס"ק א'

15

(א) שתי כתי עדים המכחישות זו את זו שבא עד אחד מכת זו ועד אחד מכת זו – כך הוא בכל הפוסקים. וצ"ל ע איך הדין בשני עדים המכחישים זה את זה דג"כ חד מינייהו משקר, אי נאמר גם כן שפסולין לעדות אח ביחד או לא, הלא בסימן ל' בטור ובכל פוסקים כתבו שני עדים כתבו דינא לעדות אחרת, דמשמע דבשני עדים המכחישין לעדות אחרת – מזה לא הזכירו. רק בשתי כתי עדים כתבו דינא לעדות אחרת, דמשמע דבשני עדים המכחישין זה את זה לא פסולין לעדות אחרת, כיון שכל אחד אינו מוכחש משנים, וצ"ע, עכ"ל חכם אחד. ואמר שדבר זה נפלה בו מחלוק גדולה בק"ק בריסק במעשה שאירע שם כן, ונחלקו הלומדים מאוד בדבר, והניחו בצ"ע. ולי נראה מדברי הר"ן פרק האשה שנתארמלה דשני עדים נמי פסולין נמי פסולין לעדות אחרת, דאמרינן התם עד אחד אומר נתגרשה וע"א אומר לא נתגרשה, תרוייהו בא"א קמסהדי, והאי דקאמר נתגרשה הוה ליה חד, ואין דבריו של אחד במקום שנים. וכתב הר"ן וז"ל, מדקאמר האי לישנא ש"מ דלא קיימא בחזקת א"א אלא אפומייהו דהני סהדי, וא"ת והיכי מיתוקמא בחזקת א"א אפומייהו, והא כיון שמכחישין זה את זה על כרחך חד מינייהו פסול הוא, דמהאי טעמא אמר בפרק כל הנשבעין דשתי כתי עדים המכחישים זה את זה זו באה בפני עצמה ומעידה, אבל לא אחד מכת זו ואחד מכת זו. לאו קושיא היא, דמיתוקמא כגון דתרוייהו מודו בגירושין אלא דפליגי בקרוב לו וקרוב לה, וכה"ג עבידי דטעו, עכ"ל. אלמא, דכי היכא דב' כתי עדים פסולים לעדות אחרת, ה"ה שני עדים...

שם, ביאור הגר"א

30

[א] (ליקוט) שתי וכו'. עש"ך וא"י ספיקם הא גמ' ערוכה שם מתיב ר"ה כו', ע"כ.

ב"ב מא:

אמר ר' שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שתי כיתי עדים, שאחת אומרת מנה ואחת אומרת מאתים - שיש בכלל מאתים מנה, על מה נחלקו? על כת אחת, שאחד אומר מנה ואחד אומר מאתים, שבת שמאי אומרים: נחלקה עדותן, ובית הלל אומרים: יש בכלל מאתים מנה.

תוס' ר"ד ב"ב מא:

ורבי יצחק זצוק"ל כתב ותימא לי היכי מצינן למימר בכת אחת אחד אומר מנה ואחד אומר מאתים שיש בכלל מאתים מנה, והא ממ"נ מכחישין מכחישין זא"ז במנה. והיאך מצטרפין במנה אחר להעיד להוציאו על פיהן והלא אחד מהן פסול, שהעיד שקר והו"ל כב' כתי עדים המכחישות זא"ז ובא אחד מכת זו ואחד מכת זו שאין מצטרפין לדברי הכל. אלא נ"ל משום דלא חשבי הכחשה בע"א דכשם שאין תורת הזמה בכך, כך אין תורת הכחשה בכך דכיון דאין כאן עדות שלימה כאלו לא העיד כלום דמי וכן עיקר. ואינו נראה לי תירוצו כלל שכיון ששניהם הכחישו זא"ז בפני ב"ד וב"ד רואים בבירור שאחד מהן שקר העיד ועבר על לא תענה ברעך עד שקר, והו"ל רשע האיך יקבלו עדותן בעדות אחרת? ! אלו באו שני עדים והעידו על אחד כי הוא רשע או גזלן או חשוד על השבועה או חשוד להעיד עדות שקר, אין מקבלין עדותן והכא שרויאים ב"ד בבירור כי אחד מהן העיד עדות שקר יקבלו עדותן לא תהא שמיעה גדולה מראיה. אלא ודאי הדבר ברור כשמש שכמו שבשתי כיתי עדים המכחישות זו את זו אינן מצטרפות מכת זו ומכת זו להעיד מכאן ולהבא מפני שאחד מהן פסול. כך אלה השנים שהכחישו זא"ז פסולין להעיד מכאן ולהבא מפני שאחד פסול בבירור ולהצטרף אחד מהן עם אחד בעדות אחרת הויה פלוגתא דרב חסדא ורב הונא מפני שבעדות זו יש כאן ספק פסול עדות. ורב הונא דמכשר בב' כתי עדים מכשיר נמי בהא. ורב חסדא דפסיל נמי בהא דמה לי ספק שניהם פסולין מה לי ספק אחד מהן פסול. ומאי דקשיא לי' למר כיון שפסולין לעדות אחרת אמאי כשרין באותה עדות, התירוץ הוא כפי מה שתירצתי במה"ק שחילוק יש בין מכאן ולהבא לבין באותה עדות, ועיין שפ. ואי קשיא היאך מצינן למימר בעדות אחת שנתפוש מקצת עדות הנאמנת ומניחין מקצת המוכחשת, וא"כ נקשה מינ' לרבא דפליג לעיל על רב נחמן ואמר הנ"מ לעדות אחרת אבל לאותה עדות לא. אלמא כיון דהוכחשו באכילה הוכחשו נמי על אבהתא, ורב נחמן סבר מניחין מקצת עדות המוכחשת ותופשין את מקצת עדות הנאמנת. והכא נמי מניחין את המנה המוכחש ומאמינין אותו במנה האחר שלא הוכחש תשובה גם רבא מודה בזה דהתם אין אחר שיעזרנו באבהתא הילכך אמרי' כיון דאיתכחיש באכילה בטלה נמי גם באבהתא. אבל הכא דמי שמכחישו במנה אחד עוזרו במנה שני עדותן עדותו קיימת באותו מנה שני כיון דאית עליה תרי סהדי. וכן נמי בזה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי אילו אייתי ראובן חד סהדי דאסהיד דאבהתי' היא ואכלה שני חזקה וחד סהדא דאסהיד אין דאבהתא היא אבל לא אכלה איהו שני חזקה כ"א שמעון הות קיימא ארעא לראובן דאית ליה תרי סהדי דאבהתא היא, ואע"ג דחד איתכחיש לאכילה, כיון שמודה לו באבהתא הוא עדותן קיימת.

60